

Hőnyi Ede (1935–2017)

Hőnyi Edének megadatott, hogy két szakmában, a térképészet és a nyelvtudomány területén is elismeréssel adózzanak nevének, emlékének, több mint fél évszázadot átívelő tevékenységének. A két szakterület egy ponton forr szorosan össze, a földrajzi nevek területén, s Hőnyi Ede munkásságát mindkét oldalról magas díjakkal ismerték el. 2017. április 13-án, életének 82. évében váratlanul, rövid betegség után távozott körünkől.

Hőnyi Ede Rákoshelyen (ma Budapest XVII. kerületének része) született 1935-ben. Apja neves és publikációit tekintve termékeny földmérő mérnök, később a Műegyetem oktatója volt. Középiskoláit a ciszterci rend budai Szent Imre Gimnáziumában kezdte. Érettségit a jogutód József Attila Gimnáziumban tett 1953-ban. Kezdetben figuránsként, majd könyvtárban dolgozott. 1955-től az élete szorosan összeforrta a frissen alapított Kartográfiai Vállalattal. Először egy kétéves térképrajzoló tanfolyamot végzett el, majd itt helyezkedett el 1956-ban, végül innen ment nyugdíjba 1995-ben. Végigjárta a vállalati ranglétrát, rajzolóként kezdett, azután szerkesztő, ellenőr, irányító és felelős szerkesztő, a kiadói osztály munkatársa lett, majd 16 éven át vezette a kiadói osztályt. Előmenetelét szorgalmának, tudása rendszeres bővítésének és kiváló német nyelvtudásának köszönhetette; elmélyült tudásra alapozott, meggyőző, de mindig humorral fűszerezett véleménye többnyire egyetértésre talált. 1959-től jelentek meg kisebb közleményei a Geodézia és Kartográfia hasábjain. Szenvedélyesen tájékoztatta a hazai szakmát külföldi műhelyek, különösen a nagy német kiadók eredményeiről, módszereiről. A legjelentősebb térképészeti munkának, amelyben tevékenyen közreműködött, az általános iskolák számára készített, mintegy kétmillió példányszámmal elért Képes történelmi atlaszt tartotta, amelyet 20 éven keresztül használtak az ország összes általános iskolájában.

Nyelvészet érdeklődése már a kezdetektől megmutatkozott. Magyar–könyvtár szakos diplomáját munka mellett, levelező tagozaton szerezte 1969-ben. Szakdolgozatában a földrajzi nevek akadémiai helyesírásának történetét dolgozta fel. A megalakulásától, 1963-tól kezdve tagja volt a Földrajzinév-bizottságnak, mely az ENSZ kezdeményezése nyomán jött létre, Magyarországon az Állami Földmérési és Térképészeti Hivatal (mint a legmagasabb szakmai szerv) keretében számos szakmai terület képviselőiből. Ennek feladata lett a térképészeti ágazat egészére vonatkozóan a névadási alapelvek rögzítése, az új nevek véleményezése és további kapcsolódó témák mellett a földrajzi nevek egységes és részletes helyesírásának a kidolgozása is. Hőnyi Ede valamennyi, de különösen az utóbbi, a helyesírással összefüggő kérdésekben bizonyult eredményesnek, szorosan együttműködve Fábián Pállal és Földi Ervinnel, akik egyszersmind jó barátai is voltak. Közös munkájuk első gyümölcse, A földrajzi nevek és megjelölések írásának szabályai (FÖNMÍSz.) 1965-ben jelent meg az Akadémiai Kiadónál. A későbbiekben ez képezte az alapját mind az akadémiai helyesírási szabályzat 11. kiadásában a földrajzi nevekkal kapcsolatos pontoknak, mind az általános, illetve iskolai atlaszaink, a Kartográfiai Vállalat (később Cartographia) műhelyében készült igen számos térkép névadásának. Hőnyi Ede személye kellett ahhoz, hogy a helyesírási elvek a gyakorlatban is érvényesüljenek. Alig találunk a korszakból

olyan kartográfiai terméket, melyen szerkesztőként ne szerepelne a neve. Jelentősebb önálló publikációi ugyancsak a földrajzi nevek helyesírása tárgykörében születtek, és többnyire a Magyar Nyelvben, illetve a Geodézia és Kartográfiában jelentek meg. A szabályzat továbbfejlesztett, részletesebb és példaanyagokkal kiegészített változata, A földrajzi nevek helyesírása 1998. évi megjelenésétől mind a mai napig a témakör fontos kézikönyveként funkcionál.

Hőnyi Ede a közben erősebb jogosítványokkal felruházott, kormányrendelettel megerősített Földrajzinév-bizottságban az elsőtől a 2010. márciusi ülésig összesen 47 évig volt tag, és valóságos csapásként élte meg, amikor egyetlen ülésen akadályoztatása miatt nem vehetett részt. Munkájáért a miniszter külön levélben mondott köszönetet.

Hőnyi Ede 1965-től az MTA Helyesírási (a későbbiekben Magyar Nyelvi Osztályközi) Bizottságában ötven évig, 2015-ig, A magyar helyesírás szabályai 12. kiadása megjelenéséig dolgozott. Kezdetben itt is a földrajzi nevek írásmódja volt a szakterülete, később a helyesírás más területein is figyelembe vették a véleményét. Nemcsak tárgyi tudásával, de egy-egy jelenség tudománytörténetének rendkívül szerteágazó és fejből idézni tudó ismeretével is kitűnt. Közreműködött más szakhelyesírások, így a kémiai, az ásványtani, a botanikai és a zoológiai szakhelyesírások kidolgozásában is.

1995. évi nyugdíjazása után 13 tanéven keresztül a székesfehérvári Kodolányi János Főiskola Kommunikáció Tanszékén teljes állású docensként magyar nyelvet és helyesírást tanított. Szenvedélyes oktató volt, akire mindig számíhattak diákjai. Büszkén emlegette, hogy az ő órájáról nem nagyon hiányoznak a diákok. Persze aki ismerte a humort és a nyitottságát mások humora iránt, ezen cseppet sem csodálkozik.

Hőnyi Ede a terület szakmai szervezeteiben is sokat dolgozott. Tagja volt a Geodéziai és Kartográfiai Egyesületnek (később Magyar Földmérési, Térképészeti és Távérzékelési Társaság), a Magyar Földrajzi Társaságnak és a Magyar Nyelvtudományi Társaságnak is. Hosszabb ideig tagja volt a Geodézia és Kartográfia, valamint a Földrajztanítás című folyóiratok szerkesztőbizottságainak.

Szakmai munkáját számos kitüntetéssel ismerték el, 1992-ben a földmérés, földügy és térképészet legrangosabb elismerésében, Fasching Antal-díjban, legutóbb, 2016-ban Magyar Nyelvőr Díjban részesült.

Fájó szívvel búcsúzunk most Tőle, és biztosak lehetünk benne, hogy az a munka, amelyet a magyar névkultúra érdekében végzett, hosszú időn át tartó jó emlékezetet biztosít számára.

MIKESY GÁBOR

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0232-1396>

Budapest Főváros Kormányhivatala
Földmérési, Távérzékelési és Földhivatali Főosztály